

Dr. A. Deniz BİLGEHAN

**SİBER ALANDA SUNULAN KAMU HİZMETİNDE
ERİŞİLEBİLİRLİK İLKESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. SİBER ERİŞİLEBİLİRLİK İÇİN EŞİTLİK.....	31
A. Kamu Hizmetine Erişim Engeli Olarak Siber Uçurum	33
1. Birinci Derece Siber Uçurum	34
a. Engelliliğin Dikkate Alınmamasından Kaynaklanan Uçurum	34
b. Maddi Yetersizlikten Kaynaklanan Uçurum.....	43
c. Bölgesel Faktörlerden Kaynaklanan Uçurum.....	46
2. İkinci Derece Siber Uçurum	48
a. Siber Özerklik Yoksunluğundan Kaynaklanan Uçurum	48
1) Siber Okuryazarlık Eksikliği.....	50
2) Dil Eksikliği	54
3) Yaşlılık.....	55
4) Teknolojik Araçların Kişiyne Özel Bir Alanda Sağlanması.....	56
b. Teknik Sorunlarda İdareye Ulaşılamamasından Kaynaklanan Uçurum	57
B. Siber Uçurumun Giderilerek Kamu Hizmetine Erişimin Sağlanması	58
1. Kamu Hizmetine Sosyal Erişilebilirliğin Sağlanması.....	59
a. İdareye “Çoklu Erişim” İlkesi	60
1) Çoklu Erişim İlkesinin Kurala Bağlanması.....	61
2) Çoklu Erişim Kapsamında İdare Hukukunu Etkileyecek Olası Düzenlemeler	66

a) İdareyle Siber Alanda İletişimin Rızaya Bağlı Tutulması	67
b) İdareyle Telefonla İletişimin Kurala Bağlanması....	70
c) Çoklu Erişim İlkesinin İstisnaları Sorunsalı: Siber Sunumun Zorunlu Tutulduğu Haller	74
b. Akıllı Şehir Hakkı	78
1) İdare Hukukunda Akıllı Şehir Hakkının Önerilmesinin Nedeni	80
2) Akıllı Şehir Hakkının Kapsamı	83
3) Akıllı Şehir Hakkının Hayata Geçirilmesinde Yetki	85
4) Akıllı Şehir Hakkının Hayata Geçirilmesi Usulleri.....	89
a) Hizmet Noktaları Kurulması.....	90
b) Nitelikli İnternet Altyapısı Sağlanması.....	91
c. İdarenin Özendirme-Destekleme Faaliyetiyle Siber Alanda Erişimin Sağlanması.....	95
1) Özendirme ve Desteklemenin İstikrarı Çerçevesinde Erişilebilirlik.....	98
2) Özendirme ve Destekleme Araçlarının Eşitlik İlkesine Göre Düzenlenmesi.....	101
3) Özendirme ve Destekleme Araçlarının Elverişliliği ..	104
2. Kamu Hizmetine Teknik Erişilebilirliğin Sağlanması.....	107
a. İdarenin Teknik Erişilebilirliğe Dair Yükümlülüğünün Genel Kapsamı.....	107
1) (İdari) Basitleştirme İlkesi.....	108
a) Basitleştirme İlkesinin Tanımı	108
b) Basitleştirme İlkesinin İdare Hukukundaki Yeri..	110
c) Basitleştirme İlkesinin Unsurları	113
i. “Bir kere söyle” İlkesi	115
ii. Hata Yapma Hakkı.....	119
iii. Empati Temelinde Tasarım	124
2) Teknik Sorunlar Karşısında İdarenin Yükümlülükleri.....	129
a) Teknik Sorun Halinde İdareyle Anlamlı İletişim Hakkı.....	129

b) Teknik Sorunun İdarenin Sorumluluğunu Doğurabileceği Haller	135
b. İdarenin Engellilerin Teknik Erişilebilirliğinin Sağlanmasına Özel Yükümlülükleri	139
1) Engellilerin Erişiminin Özel Olarak Düzenlenmesi: Erişilebilirlik Beyanı.....	140
2) İdarenin Yükümlülüklerinin Gerçekçi Olarak Yerine Getirilebilir Kılınması	145
a) Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesinde Mali Kaynakların Yeterliliği Ölçütü	145
b) Engelli Bireylerin Erişilebilirliği Düzenleyen İşlemlerin Tesisine Katılımı.....	150
II. SİBER ERİŞİLEBİLİRLİK İÇİN GÜVENLİK	152
A. İdarenin Uyması Gereken Güvenlik Kuralları.....	154
1. İdare ve Siber Alanda Hizmetten Yararlanan Arasındaki İlişkide Güvenlik	154
a. Fiziki Ortam İçin Öngörölmüş İdari Usul Kurallarının Siber Alanda Eşdeğerliğinin Sağlanması.....	155
1) Siber Alanda İdareye Başvuru.....	158
a) Elektronik Başvurunun Hak Olarak Düzenlenmesi	158
b) Elektronik Başvurunun Hukuki Sonucu.....	163
2) Siber Alanda Hizmetten Yararlanana Tebligat.....	166
3) Eşdeğerliği Sağlayan Düzenlemeler	174
a) Elektronik İkametgâh	176
b) Elektronik Kimlik.....	179
c) Elektronik İmza.....	183
d) Zaman Kaydı	186
e) Elektronik Posta Kullanımı	190
b. Algoritmik Sistemler Özelinde Güvenliğin Sağlanması ..	193
1) Önyargı.....	196
2) Kara Kutu Etkisi	201

3) Önyargı ve Kara Kutu Etkisini En Aza İndirmek Amacıyla Algoritma ve Kaynak Koduna Erişimin Sağlanması	205
2. Kamu Hizmetinin Sunulduğu Siber Alanda Güvenlik	215
a. Siber Alan Türleri Açısından Güvenlik.....	215
1) Kamu Platformu	215
2) İdarenin İnternet Siteleri.....	221
a) Resmî Gazete İnternet Sitesi	221
b) Diğer İnternet Siteleri.....	224
3) İdarenin Sosyal Medya Kullanımı	232
b. Siber Alanda İdareler Arasında Veri Paylaşımı Açısından Güvenlik: Birlikte Çalışabilirlik	237
1) “Birlikte Çalışabilirlik” Kavramı	239
2) Birlikte Çalışabilirliğin Sağlanmasının Yolları	243
3) Birlikte Çalışabilirlikte Erişilebilirlikle Uyumlu Veri Koruma Kuralları	247
a) Bulut Bilişim	247
b) Veri Sınıflandırması.....	251
B. İdarenin Uyması Gereken Güvenlik Kurallarının Uygulanabilirliği.....	253
1. Kuralların Özellikleri.....	254
a. Kuralların Niteliği.....	254
1) Temel Kapsamın İdare Hukukuna Özgü Tek Kanunla Düzenlenmesi Gereği.....	255
a) İdarenin Kanuniliği İlkesi	256
b) Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkisi.....	262
c) Mevcut Düzenlemelerde Yasal Çerçeve Eksikliği.....	265
i. Kanun Varlığına Rağmen Oluşan Eksiklik	265
ii. Kanunla Düzenlenmesi Gereken Hususların İlk Elden İdarece Düzenlenmesi.	270
2) İdarenin Esnek Hukuk İşlemlerinin Siber Alandaki Yeri	275
b. Kuralların Oluşumunda Siber Alana Özgü Hususlar	281

1) Terimlerin Anlaşılır Kılınması	282
2) “Yapay Zeka” Yerine Kapsayıcı Terim Önerisi: Akıllı Teknoloji	287
2. Kuralların Uygulanmasına Yönelik Önlemler	292
a. İdarenin İnternet Siteleri ve Kamu Platformlarına Erişimin Güvenceye Alınmasına Yönelik Önlemler.....	293
1) Denetimin İçeriği	293
a) Ön Denetim.....	293
b) İzleme	295
c) Başvuru Mekanizması	297
2) Denetimin Konuyla İlgili İdare(ler) Tarafından Yapılması	300
a) Genel Olarak Denetimin İdarece Yapılması Gereği	300
b) Özel Olarak Denetimin Milli Güvenlik Boyutu Gözetilerek Yapılması Gereği	303
b. Algoritmik Sistemler Özelinde Uygulanabilirliğin Sağlanması	306
1) Kamu Hizmetinde Algoritma Kullanımıyla İlgili Uzman İdarenin Denetiminin Gerekliği	306
2) İdarenin Denetiminin Gerçekleştirilebilir Olması	309
a) Algoritmaların ve Kaynak Kodunun Diğer Hukuki Yararların Varlığında Denetiminin Sağlanabilmesi.....	310
b) Akıllı Teknolojinin Denetimini Gerçekleştirilebilir Kılacak Düzenlemeler	315
SONUÇ	321
KAYNAKÇA.....	325